

GARŠ PURNS DZESĒ LABĀK. Suniem faktiski nav sviedru dziedzeru, tikai pēdās, tāpēc suņu pēdas smaržo pēc nemazgātām vilnas zekēm, stāsta Vilnis Skuja

Karsts laiks dzīvnieku pasaullē

Dabas aizsardzības pārvaldes vecākais eksperts **Vilnis Skuja** par to, kas putnus un zvērus nospiež vairāk par svelmi, par bērnu ēšanu un par jaunās paaudzes karu

EGĪLS ZIRNIS, FOTO – KRISTAPS KALNS

Braucot uz Mazirbi pie zoologa Viļņa Skujas, kur Ventspils celā ir pagrieziens uz Talsiem un ceļa malās daudzās balto stārkū ligzdas, karstuma efekts bija redzams uzskatāmi – visiem lielajiem stākiem ligzdās knābji valā, dažiem mazajiem arī. Tā radās vēl viens jautājums Vilnim: kā šīsvasaras rekordkarstumu var izturēt stārkēni. To noskaidrojām diezgan ātri, un tad izrādījās, ka aizsargājamās teritorijās ir arī karstākas lietas par karstumu. Sliteres rezervātā Vilnis Skuja, savulaik saukts par lielāko kraukļu pētnieku Padomju Savienībā, dzīvo un darbojas kopš 1980. gada.

Kā šādu, kā sakā Toms Bricis, ekstrēmu karstumu panes dzīvnieki?

Dzīvnieki jau nav augi, viņi var aiziet ēnā.

Bet ko mazais stārkēns ligzdā var darīt šādā svelmē?

Mazajam stārkēnam mamma taisa jumtu ar spārniem, viņš pats ir balts, lai atstarotu sauli, mamma viņam atnes ūdeni knābja zemmēles maisā, bet galvenokārt atrijot. Savukārt lielais stārkis apkakā sev kājas. Šo parādību sauc par urohidrozi. Varbūt esi redzējis stārkus baltām kājām – viņi tās aptaisa speciāli. Iztvaikojot tas atvēsina kājas, turklāt tās ir Baltas, tātad labāk atstaro sauli.

Jā, cilvēki, šajā karstajā laikā ieraudzī-

juši ligzdā stārkī ar atvērtu knābi, man ir prasījuši, vai putnam nav slikti un vai tam nevajag dot ūdeni. Stārkis elso, līdzīgi kā suns. Knābja gлотādas iztvaikojot dzesē asiņu plūsmu. Arī plīkā vieta gar plakstiņu spēj atdzesēt putnu. Stārkis var arī uzbužināt spalvas, lai tur tiek iekšā vējināš.

No zibens stārkis nebaidās?

Droši vien baidās, un droši vien savu reizi zibens arī iesper, bet neesmu tādu statistiku redzējis.

Kā tavs kādreizējais pētniecības objekts krauklis jūtas karstumā, būdams pilnīgi melns?

Paceļas gaisā kādu trīssimt metru augstumā, tur ir aukstāks, un planē. Bet krauklis jebkurā brīdī var arī ielidot ēnā vai aizlidot uz upīti.

Laiks šovasar tik karsts, ka gandrīz vai jāsāk ar jautājumu, kāpēc Sliteres meži nedeg.

Vispār jau drusku dega. Pie Kolkas kādi jaunekļi bija ar mašīnu aizbraukuši aiz aizlieguma zīmes, mēģinājuši ātri braukt pa meža ceļu un trāpijuši diviem kokiem. Otrā rītā to mašīnu atrada sadegušu, un pusotru hektāru meža arī.

Vai mežs pats no sevis apdzisa?

Nē, to nākamajā rītā nodzēsa. Parasti ap Jāņu laiku pa reizei uzlist, tad degamība nav tik liela, savukārt vasaras otrajā pusē pie jūras reizēm ir bijuši ugunsgrēki, kas deg veselu dienu, kamēr tos pamana, un neiet uz priekšu, izdeg tikai mazs gabaliņš.

Kas attiecas uz pašreizējo karstumu,

negribu ne ieminēties, kas būtu, ja degšana sāktos, bet laiku pa laikam te tomēr ir nolijis. 1992. gadā, kad Slitere dega, vairāki mēneši bija bijuši bez pilītes lietus, un pirmajā vakarā bija diezgan liels vējš. Sācis degt vienā vietā, ugunsgrēks ar vēju tika ienests purvā. To uzreiz neizdevās uzķert, un purvā arī iebraukta var tikai šķērsām pa kangariem, nevis krustām. Tagad *Latvijas valsts meži* grib visur taisīt ceļus, arī aizsargājamās teritorijās ik pa gabaliņam, lai varētu iebraukt.

Tādi ceļi būtu vajadzigi?

Varu droši teikt, ka aizsargājamās teritorijās tas nebūtu vajadzīgs, jo aizsargājamā teritorijā neaudzē balķus, te ir citas vērtības. Protams, ugunsgrēks te ir nepatikams un nekontrolētu uguni vajag dzēst nost, bet priežu mežam degšana ir normāla, dabiska lieta, ik pa laikam tam ir jādeg.

Vai aizsargājamu priežu mežu nevajag sargāt no uguns?

Problēma te ir tāda, ka sargāšanas rezultātā mežā biezā kārtā sakrājas nedzīvā zemsedze. Uguns pa mežu aizskrien ātri, bet zemsedze var degt vairākas dienas, uzķarsē zemi, un priedes saknes sāk atmirt. Ja degšana ir regulāra, tad zemsedze neuzkrājas, bet pašu priedi no uguns pasargā miza.

Meži, kuros koksnes produkcija ir viena no galvenajām vērtībām, ir jāsargā no uguns, bet aizsargājamo teritoriju mežos, kur mežaudzes uzdevums ir pavisam cits, nekas ļauns nenotiek, ja arī

kāds gabals izdeg. Bet *Latvijas valsts mežiem* patīk meža ceļus taisīt visur. Ceļi safragmentē mežus. Šie glaukie meža ceļi, kas ir labākā kvalitātē nekā liela daļa Latvijas grants ceļu, cilvēkam ļauj iebrukt visur un, piemēram, tādu melno stārķi, kas meklē sev klusāku vietu, vienkārši aizbaidīt.

Vēl jau ir arī gadījumi privātajos mežos, kad ligzdu mēģina likvidēt, pirms to fiksējuši dabas sargi.

Tā ir vesela ideoloģija. Viens mans kolēgīs, kuram ir meža īpašums un kurš gribēja iegūt zāgera tiesības, lai varētu zāgēt savu mežu, bija aizgājis uz zāgeru kursiem Latvijas Lauksaimniecības universitātē. Kursu vadītājs jau pirmajā dienā bija stāstījis, kas jādara, ja jūsu mežā ir kāda lielā ligzda: ar to pirmo jātiekt galā!

Tagad šis pasniedzējs esot lielā činā LLU Mežsaimniecības fakultātē. Mēģināju savu kolēgi pierunāt, lai viņš dzirdēto principu attieksmē pret aizsargājamu putnu ligzdām pauž publiski. Toreiz jaunie čāļi zāgeru kursos esot sākuši kurnēt: kā tad tā var izturēties pret dabu... Bet, ja tevi tādā fakultātē piecus gadus audzina tam, ka mežs ir tikai balķis, tikai tā produkcija, ko tu vari dabūt ārā, tad drīzāk jābrīnās, ka tur pa starpu nāk laukā arī tādi speciālisti kā Uģis Rotbergs, nevis tikai štancēti vīriņi, kas aiz balķiem nerēdz mežu.

Bet tajā fakultātē iemāca arī patriotismu: mežnieki uztur valsti, dod nodokļus, nodarbina cilvēkus laukos.

Tāda ir arī valsts vides politika. Vides ministrijas ierēdņi, kas par dabas aizsardzību atbild, būtībā tajā piedalās ļoti minimāli. Viņi ļauj, lai nevalstiskās organizācijas, tādas kā Pasaules Dabas fonds, Latvijas Dabas fonds, dara to melno darbu, un paši vairāk tikai noskatās, «ka' tik kas nenotiek». Uzskatu, ka Vides ministrija nedara savu darbu. Viņiem būtu jāiet karot, piemēram, ar Zemkopības ministriju.

Kā viņi var karot, kad, piemēram, tāds politiķis kā Kaspars Gerhards vienubrīd ir vides ministrs, tad zemkopības ministrs, tātad gatavs pārstāvēt pretējas intereses?

Valsts atbalsts, protams, ir *Latvijas valsts mežiem*. Arī es kā eksperts ar to saskaros. Kad īpaši aizsargājamās teritorijās IVM grib taisīt kārtējo ceļu...

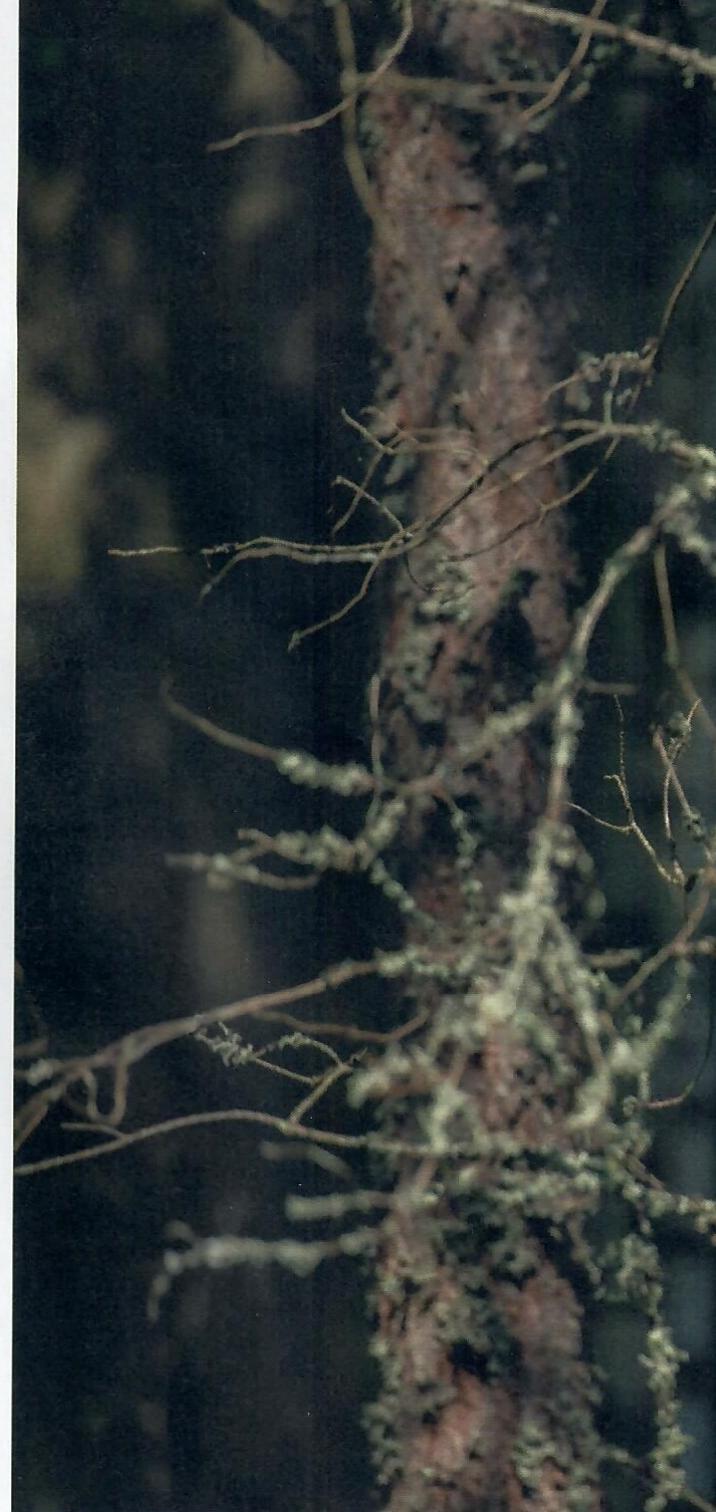
Kur mežā taisa ceļu, tur ir drusku jāpacērt.

Tas ceļš ir jāsaskaņo ar mums, vispirms noskaidrojot, vai tur nav tādas dabas vērtības, kuru dēļ tur ceļu taisīt nedrīkstētu, bet reizēm viņi vēl nav saņēmuši atļauju, kad jau sāk cirst! Viņi tā uzdrīkstas darīt tāpēc, ka viņiem ir aizmugure tādu mūžīgo ministru formā, kuru patiesās domas par dabas aizsardzību nav iespējams atšifrēt.

Bet zini, tas ir jaunāku paaudžu karš. Es tā varu izrunāties tāpēc, ka esmu vecs un savu karjeru jau beidzis. Tas karš starp

TAS NAV MANS KARŠ.

Daudzu vides problēmu risināšana būs atkarīga no jaunās paaudzes attieksmes, pauž Vilnis Skuja

saimnieciskajām un dabas aizsardzības interesēm būs mūžīgs. ļoti ceru, ka aizsargājamās teritorijās izdosies mežus saglabāt, nenocirstus kailcirtēs, un ka aizsargājamo teritoriju nozīme tikai pieaug. Cilvēki tur varēs redzēt, kāds izskatās mežs, kuram ir vairāk par kādiem 60–80 gadiem.

Citi Latvijas meži noteikti kļūs arvien jaunāki. To pašu var redzēt arī Somijā – kad brauc pa Somiju, redzi jaunus mežus, jaunus mežus, jaunus mežus, un tad vecā mežā, kur ir četrsimtgadīgas priedes, somi tevi ved kā svētnīcā. Mums jau arī vēl ir vecās priedes. Slīterē Bažkangara malā LLU mežnieki pētīja nodegušos kokus un konstatēja, ka ne viens vien ir tāda vecuma. Nav jau pašmērkis četrsimtgadīgas priedes, bet ekosistēmā, kurā ir šādas priedes, var dzīvot noteiktas sugas, kurām vajag tieši tādu ekosistēmu,

nevis jaunu mežu. Mēs ar tām sugām lepojamies, bet kāds ierēdnis var, piemēram, koksngrauzi, kurš dzīvo tikai vecās priedēs, nosaukt par kaitēkli. Viņiem joprojām, kā pagājušā gadsimta 50. gados, visas sugas dalās derīgajās un kaitēklos.

Tā tas ir arī tāpēc, ka Latvija ir tik maza. Zinātnieku ir tik, cik ir, konkurence maza, pētniecībā ir monopols, un, ja šis monopols iet vienā virzienā, tas tiek pieņemts par vienīgo isto un patieso. *Silava* ir tam piemērs, tur ir gan labas lietas, gan pavisam jocīgas.

Atgriežamies pie meža ceļiem.

Jā – tie noder arī plēsējiem. Lapsa un vilks labprāt iet pa meža ceļiem, jo pa ceļiem ne tikai medniekiem ir ērti lenkt zvērus, arī vilkiem ir ērti izdzēnat savu laupījumu.

Tātad *Latvijas valsts meži* piepalīdz

vilkiem?

Var teikt arī tā. Faktiski jau *Valsts mežiem* vilku arī vajadzētu vairāk pietaupt, jo it sevišķi Kurzemē ir staltbriežu pārprodukciona, mežs tiek noēsts un tiek tērēta ļoti liela nauda, lai mežaudzes pasargātu, katram kociņam tiek tīts apkārt plastmasas riņķis, lai briedis to nenograuz, vai arī tiek smērēta smēre, kas brieža zobos šķirkst, lai viņam nav patīkami ēst. Vilki piepalīdzētu ar briežiem tikt galā ātrāk un lētāk.

Jā, varētu jau teikt, ka *Latvijas valsts meži* palīdz vilkiem, ja vien viņi visādi neatbalstītu vilku medību lielos limitus. Lielākā daļa mežinieku, it sevišķi augstākajos ešelonos, ir mednieki. Kā visiem medniekiem, viņiem gribas, lai, ieejot mežā, nav zvērs jāmeklē trīs dienas, viņiem gribas, lai zvēru būtu daudz. Mežiniekiem būtu jābūt tiem, kas med-

ES TĀ VARU IZRUNĀTIES TĀPĒC, KA ESMU VECS UN SAVU KARJERU JAU BEIDZIS

niekiem saka: nē, draugi, vai nu jūs sedzat mežaudžu aizsardzības izdevumus, vai samazināt lielo pārnadžu skaitu. Cik es manu, pēdējā laikā vai nu paaudzes mainās, vai kas, bet arī *Latvijas valsts mežu* nostāja mainās, pārnadžu medību limiti tiek palieināti.

Kāds ir Latvijas mednieku vidējais

vecums?

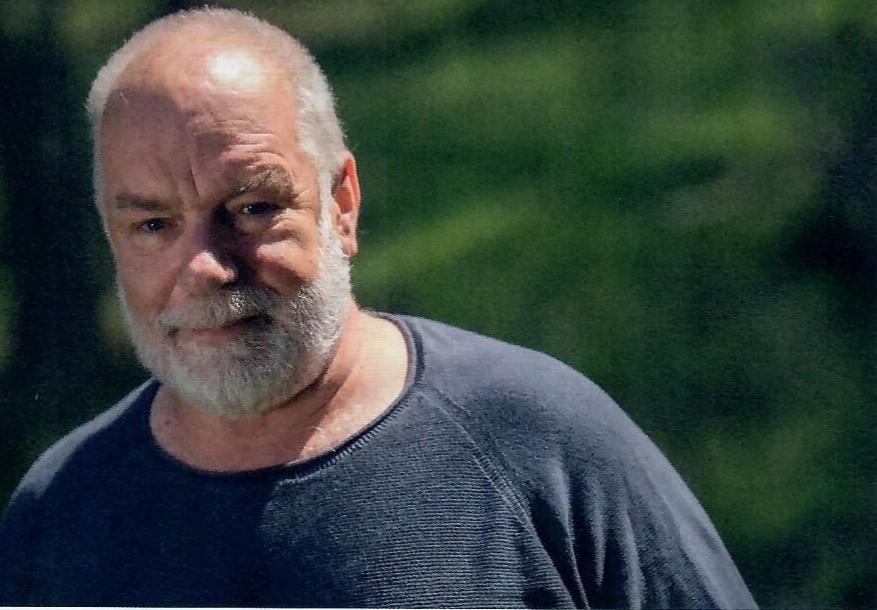
Virs 50 gadiem. Ja mednieku skaits samazinātos, tā būtu problēma, jo mednieki ir un būs nepieciešami. Tikai mednieki ir ļoti dažādi. Ir tādi, kam neviens zvērs nav ienaidnieks, bet ir arī tādi, kam, dzirdot par vilku vai lūsi, nāsis ieplešas: «Plēsējs!» Kas tad tu pats esi – tāds pats plēsējs.

Tā ir mednieku vecākajai paaudzei raksturīga reakcija?

Dulburu netrūkst arī jaunākajā paaudzē, šajā ziņā es uz paudžu maiņu neliku. Ja tādi vecie jaunajiem medniekiem ir autoritātes un skolotāji, iznāks *copy paste*.

Kādam būtu jābūt XXI gadsimta medniekam Latvijā?

Pirmām kārtām izglītotam. Galvenais, lai izglītoti būtu tie cilvēki, kas vada procesu un izstrādā noteikumus.

VIS CILVĒCĪGĀKAIS DZĪVnieks. Lai gan saucam sevi par mežoņiem, neviens cits dzīvnieks nav tik cilvēcīgs kā mēs, saka zoologs Vilnis Skuja

Mednieki tomēr ir cilvēki ar šaujamajiem, tātad kopumā loti disciplinēti. Mana pieeja attiecībā uz medībām ir šāda: jāmedī būtu tikai tie dzīvnieki, bez kuru medīšanas nevar iztikt. Tātad – pārnadži, vilki, lokāli arī kādi citi plēsēji, piemēram, caunas, lapsas, jenotsuņi. Lai gan, ja sistēma normāli strādā un vilku ir pietiekami, tie pieriegulē arī lapsu un jenotsuņu skaitu.

Kā ir ar lūšu medīšanu?

Lūsis ir tāds dzīvnieks, kuru medī tikai prieka pēc. Pat *Silavas* pētnieki ir atzinuši, ka lūsi varētu nemedīt. Lūsis ir labi pašrengulējoša suga. Lūša teritorija ir līdz 200 kvadrātkilometriem, viens ar raidītāju aprīkots lūsis ir staigājis no Kaltenes līdz Ģipkai. Lūsis atšķirībā no mednieka nevar aiziet mājās un paņemt pārtiku no ledus-skapja, viņam vajag atrast medījumu, lai nemomirtu badā. Vēl lūšiem, tāpat kā visiem kaķiem, ieskaitot mājas kaķi, ir novērojams infantīcīds jeb bērnu ēšana. Ja runcis tiek pie kaķēniem, tas viņus nokož, lai mātīte pēc pāris nedēļām sāktu meklēties un viņš tai varētu uztaisīt savējos bērnus – vārdū sakot, cīņa pret svešiem gēniem.

Lūšus vajadzētu šaut tikai konfliktu vietās, piemēram, ja kāds lūsis ienāk ciemā. Mēs nez kāpēc bieži vien domājam melnbaltās kategorijās – vai nu medīt, vai nemaz. Nē, ja mēs lūšu sugu apsaimniekojam, tad nelienam mežā, kur viņš dzīvo netraucēti, bet tajā pašā laikā, ja lūsis nāk ārā pilsētā vai kur, kaut vai ievainots, tas dabā nav atgriežams un ir eliminējams – lai gan kaku tantes šādai manai nostājai nepiekristu.

Tātad XXI gadsimta medībām nebūtu jābūt prieka avotam?

Tur jau tas joks, ka medību objektu

IESPĒJAMS, KLIMATA IZMAINU TENDENCĒS NEKAS NEMAINĪTOS ARĪ TAD, JA MĒS PĀRTRAUKTU JEBKURU DARBOŠANOS

netrūks, arī mežacūkas atgūsies. Arī limitu medījot, medību prieku var gūt pietiekami. Bet ir tādas sugars, no kuru medībām vajadzētu atteikties, jo šajā laikā, kad cilvēka izdzīvošana no tām nav atkarīga, medīt tās tikai prieka pēc nevajadzētu.

Kur nu vēl bildēties pie nošauta dzīvnieka.

Jā, tas ir kaut kas no mežoņiem.

Kas Latvijā būtu jādara ar lāčiem? Nu jau par tiem sacelta tāda ažotāža, ka Vidzemē bezmaz aiz katras krūma tup pa lācum.

Tur daļa atbildības jāuzņemas *Latvijas Avīzei*. Viņu žurnāls *Medības* aizstāv mednieku intereses un tagad, kad mednieki ir sabijušies, ka lūšu medības tiešām varētu aizliegt, nekritiski ceļ ārā katru gadījumu, kur plēsēji kaut ko nodarījuši. Man cilvēki ir jautājuši: «Vai tiešām mums ar tiem plēsējiem tilk briesmīgi iet?» Ir radīts iespāids par plēsēju lielu spiedienu uz Latviju. Tai skaitā arī par lāci. Skaidrs,

ka mednieki grib medīt arī lāčus.

Es pat dažu bioloģiski visnotāl izglīto tu mednieku esmu dzirdējis izmetam, ka lācum Latvijā nebūtu jābūt.

Nu re – nav jābūt... Bet lācis te ir bijis. Igaunijā ir ap 700 lāču, un neviens igaunis vēl nav apēsts. Igaunī lāčus medī, un arī pie mums, kad lāču būs vairāk, tos vaja-dzēs medīt. It īpaši tos, kas specializejas uz bišu dravām vai nāk pilsētās.

Manuprāt, mednieki ir arī bailīgi. Kā nu viņš varēs iet pa mežu naktū, ja tur būs arī lācis? Lai gan vilku bars ir daudz bīstamāks par lāci.

Latvijā gan šajā gadsimtā nav dzir-dēts par vilku bara saplēstiem cilvēkiem.

Nav. Lūsis vispār nebrūk virsū cilvēkiem. Par vilkiem dzirdēts, ka Krievijā pēc kara tādi gadījumi ir bijuši, kad vilku bars saplēš cilvēku. Bet vispār mūsu plēsēji no mums baidās.

Vai vilku mazuļus vajadzētu medīt?

Uz to es kā biologs nevaru viennozīmīgi atbildēt. Viss atkarīgs no tā, vai mēs populāciju vēlamies noturēt esošajā līmenī vai samazināt, ja tā kādu iemeslu dēļ ir pieaugusi. Mazuļus nomedīt ir visvienkāršāk, un populācijai viņu pazušana lielu ļaunu muvu nenodara, jo dabā tā iekārtots, ka jaunie dzīvnieki ir savā ziņā mazvērtīgākie. Savukārt, ja mežā nošaujam lielu vilku, jāņem vērā, ka visa Latvija vilku klanu starpā ir sadalīta, tāpēc viena klana vadonā nošaušana nozīmē mērnieku laikus vilkiem. Vilki ir tie dzīvnieki, kas tiešām var nokost viens otru. Tāpēc vilku teritorijas ir stingri sadalītas, un starp tām ir buferjosla, kurā labprātīgi neiet iekšā ne viena, ne otra klana pārstāvji.

Kāds vilku klans ir Sliterē?

Mums ir sajūta, ka Sliteri izmanto divi klani, viena daļa nāk no rietumpuses, otra no dienvidiem – no Melnsila puses iekšā. Pa šiem gadiem neesam atraduši nevienu vilku midzeni Sliterē.

Tu pats vilku mežā esi bieži redzējis?

Pēdējā laikā tik daudz neesmu staigājis, bet agrāk parasti katru gadu vai reizi divos, kad palaimējas. Piemēram, stāvu un rakstu, te dzirdu, ka kreisajā pusē putni uztraucas, tātad laikam kāds zvērs nāk. Paskatos – man priekšā iznāk viens vilks. Notupjos, meklēju somā fotoaparātu. Vilks iet tā, ka tikai mugura ārā no viršiem, bet mana fotoaparāta zūmiņš nevar iestādīt asumu, tikai braukā bzzz, bzzz, velns ar ārā! Pēc brīža nāk otrs vilks, un atkal tikai bzzz, bzzz... Katrā ziņā skaidrs, ka vilki mani ir redzējuši daudz biežāk nekā es viņus. Pēdējo reizi bija tā, ka, gribējīs nnofotografēt alņus, vakarā jau cēlos no sava sēdeklā un gāju mājās. Jedams pāri plavīnai, trenēju balsi – īdēju kā riestojošs alnis.

Gribējī alņu mammu pievlināt?

Parasti uz tādu skanu nāk nevis mammas, bet riestojošs alnis skatīties, kas viņa teritorijā ienācis. Sadzirdēju aiz muguras kaut kādu šurimuri, pagriezos un ieraudzīju vilku ieskrienam mežā. Viņš bija izskrējis man aiz muguras, tad sajutis

manu smaku un mucis. Droši vien viņš bija nācis manu divaino idēšanu skatīties ar cerību, vai tik nebūs kāds slims vai jauns bullītis, no kura vilkam varētu kaut kas atlēkt.

Kā tu vērtē vaimanas, ka vilki aitas plēš?

Es jau saprotu, ka esmu liekēdis, kura dzīvi aitkopji apmaksā (*smaida*), bet, ja jau aitām būvē kūti ar jumtu, jo lietu un sniegu apturēt nevar, tāpat arī aitkopjiem nevajadzētu pieprasīt, lai Latvijā nebūtu vilku. Ir kaut kas jāiegulda arī žogos un sunos, kas aitas sargā (arī ēzelis un lama esot labi ganāmpulka sargi). Es aitkopjus saprotu, bet viņu aicinājums «es laidišu savas aitas, kur gribu, un, ja tās noplēsīs, jūs būsiet vainīgi» ir nereāls.

Putni būtu jāmedī?

Varbūt lokālā kādos zivju dīķos, kur kormorāni nāk lielos baros.

Bet zosis un gulbjus?

Ja tie posta zemnieku laukus, kaut kas ir jādara. Pīlu šaušana, kad no katras pēļķes dzen laukā un šauj visu pēc kārtas, manā ieskatā ir netikumīga. Šaujiet šautuvē pa šķīvišiem, nešaujiet dzīvo! No tās pīles neviens paēdis nebūs.

Vai savulaik Engures ornitologi dažu teoriju nebija pielāgojuši medību kaislībai?

Varbūt arī bija, bet drīzāk jau šīs teorijas atbilda patiesībai. Pīlu medībām ir ārkārtīgi liela nozīme Latvijas ornitoloģijā, fundamentālākie pētījumi ir tapuši, pateicoties pīlu medīšanai Engures ezerā, kuru tolaik, pagājušā gadāsmita 60.–70. gados, nevarēja uzskatīt par dabisku ekosistēmu, jo cilvēki tur aktīvi iejaucās no agrā pavasara – šāva vārnas, kraukļus un niedru lijas, kēra ūdeles. Tā būtībā bija medību menedžmenta teritorija, savā ziņā mākslīga vide ar lielu ūdensputnu koncentrāciju.

Ko tagad vajadzētu darīt ar vārnām un kraukļiem?

Ar kraukļiem tagad, kopš esam Eiropas Savienībā, paldies Dievam, neko nedrīkst darīt, tas nav medījams putns.

Ko krauklis var postīt? Izēst ligzdu pilēm un, kā tagad redzam tiešsaites kamerās, arī plēsīgajiem putniem?

Var. Starp citu, ja reiz pieminētas tiešsaites kameras, sabiedrības reakcija uz tajās šopavasar redzēto jūrasērgļu ligzdā rāda, cik viegli ir iebraukt otrā grāvī – no «visu šaut» uz «gādāt, lai visi izdzīvo». Un lai nav tādu nesmukumu kā, piemēram, mazuļa apēšana. Mīlie cilvēki, dabā tā notiek! Mums tas jāpieņem un jāatceras, ka neviens cits pasaulei nav tik cilvēcīgs kā mēs, lai gan mēdzam teikt, ka cilvēks ir mežonīgs. Neviens cits pasaulei nav tik lāga dzīvnieks kā cilvēks. Tikai Dievs cilvēku ir tā ievirzījis, ka viņam ir vajadzīga attīstība, mūžīgā ekonomikas augsmē: aizvien vairāk un vairāk! Jo svece atrāk deg, jo atrāk izdeg, bet mēs tieši gribam, lai tā deg atrāk, jo no atrās degšanas mums ir vairāk siltuma.

Vai tu globālajai sasiļšanai tici?

Neesmu meinītīma piekritējs. Cilvēks noteikti kaut ko iespaido, bet, iespējams, klimata izmaiņu tendencēs nekas nemainītos arī tad, ja mēs pārtrauktu jebkuru darbošanos. Es klimata lietās, protams, esmu tikai lauku vecis, nevis autoritāte, bet ir skaidrs, ka atlantiskā klimata laikā Latvijā bija daudz siltāks nekā tagad, ka viduslaikos bija tā sauktais mazais leduslaikmets... Ja tagad kļūst siltāks, tas nenozīmē, ka pēc simt gadiem nevar kļūt aukstāks. Tie procesi ir ļoti sarežģīti un savstarpēji saistīti. Turklat izdzīvo tie organismi, kas pagūst pielāgoties. Tātad mums būtu jāstrādā nevis uz mākoņu stumšanu un zibens apturēšanu puscelā, bet uz prognozēšanu un pielāgošanos pārmaiņām. Tas nenozīmē, ka mēs nevarētu ieviest arvien stingrākus noteikumus cīņā pret vides piesārņošanu, turklāt tas īpaši attiecas uz okeānu piesārņošanu.

Iecere Latviju apstādīt ar vēja parkiem tev patīk? Vai tas nav kārtējais ar labiem nodomiem brūgētais pasākums, kā mazie hesi un OIK?

Man vēja parki nepatīk. Šobrīd skaituši spīspārus pie Dundagas vietās, kur paredzēti vēja ģeneratori. Rotors ir baigā nāves mašīna, tā ātrums patiesībā ir tik liels, ka, iekļuvis retinājumā aiz tā, dzīvais organismi vienkārši uzsprāgst, gluži kā no dzīlūdens izcelta zivs.

Nupat Zviedrijā makšķerēju vienā

ezerā, kurā zandartus nedrīkst džigot vietās, dzīlākās par astoņiem metriem, lai būtu iespēja tos dzīvus laist atpakaļ.

Otrkārt, arī ainava, kas pilna vēja rotoru, ir sabojāta. Dundagā bija runāts par mazākiem rotoriem, bet beigās izrādījās, ka licēji grib likt 240 metru rotorus. Paldies Dievam, Latvijā noteikumi paredz, ka vismaz piecu garumu attālumā no rotora nedrīkst būt nevienas mājas vai mikrolieguma. Pēc šiem parametriem viņiem vispār nav daudz vietu, kur ie-sprausties.

Bet ja tādus rotorus liek jūrā?

Tur būtu savas labās lietas – rastos sēkļi, seklumi, bet Baltijas jūra ir ūdens-putnu migrācijas ceļš no Krievijas ziemeļiem uz ziemošanas vietām Rietumeiropā. Bet arī par rotoriem mana sajūta ir tāda, ka šis nav mans karš. Es jau esmu pensija, ar šo problēmu būs jādzīvo jaunajai paaudzei.

Un Zaļajai partijai...

Zaļā partija šādas būtiskas lietas vienkārši nerēdz. Tāpēc neesmu piekritis startēt Zaļās partijas sarakstā, lai gan tur ir daudz foršu cilvēku.

Beigsim tomēr ar dzīvniekiem, nevis cilvēkiem: šogad ir īpaši daudz dunduru.

Tas tāpēc, ka maijs bija mitrs un jūnijā sākās liels siltums – kukaiņu attīstībai lieliski apstākļi. Vispār šī ir auglīga vasara, tikai nevajag dienas vidū strādāt.●

SUMMER SIGNS 21

Jelgava

Smilšu skulptūru parks

15 jaun gadus

JELGAVĀ Pasta salā

LATVIEŠI PASAULĒ NO IDEJAS LĪDZ LEĢENDAI

festivali.jelgava.lv

KULTŪRA®

RAMIRENT